

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет управління

Кафедра логопедії та інноваційних технологій в інклюзії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Нейрологопедія»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Інклюзія в освіті»

Спеціалізація 016.01 Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “5” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Нейрологопедія
Викладач	Данілавічюте Е.А. http://surl.li/pzbfcc
Контактний телефон викладача	-
Е-mail викладача	eliana.danilavichutie@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://surl.li/pzbnn
Консультації	Понеділок: 16.00-17.00 http://surl.li/phhxn – Данілавічюте Е.А.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інструментарій попередження, виявлення і подолання особливостей мовлення шляхом визначення їхніх нейропсихологічних механізмів та здійснення позитивного впливу на них через компенсацію лінгвістичного дефіциту на основі індивідуальної нейродинамічної організації діяльності мозку. **Зміст дисципліни** передбачає опанування знань, що дадуть змогу здобувачам освіти застосовувати нейрологопедичний підхід до аналізу особливостей розвитку функції мовлення, вивчення нейрологопедичного статусу, складання нейрологопедичного профілю особи з особливостями мовлення, організації індивідуального освітнього простору з урахуванням мовленнєвих потреб.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти дискурсивного нейрологопедичного мислення шляхом опанування теоретико-методологічних знань про нейропсихолінгвістичні механізми порушення мовлення, стратегії впливу на них для подолання та попередження дефіциту мовленнєвої функції; практичні навички роботи з дітьми на основі засвоєних прийомів виявлення, компенсації та профілактики порушень з позицій нейрологопедичного підходу.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- усвідомлення сутності поняття «нейрологопедія», її місця і ролі у контексті інших нейронаук, обізнаність з її метою і завданнями, здійснення структурно-змістового аналізу нейрологопедичного інструментарію;
- вдосконалення уміння здійснювати аналіз мовленнєвої діяльності з огляду на сучасні світові нейробіологічні досягнення, що дають змогу розглядати мовленнєво-мисленнєву діяльність через головну властивість кіркових нейронних мереж – пластичність, можливість адаптуватися до вхідних сигналів навколишнього середовища;

- формування дискурсивного нейрологопедичного мислення, що дає змогу здійснювати послідовний моніторинг варіантів прояву дефіциту мовлення з метою визначення його нейропсихолінгвістичного механізму виникнення, аналізу та добору адекватного індивідуального психолінгвістичного інструментарію компенсації з метою позитивного впливу на означений механізм;
- розуміння сутності нейрологопедичного підходу до виявлення та подолання порушень мовлення різного генезу, здійснення діагностики і компенсації порушень мовлення;
- здійснення аналізу психолінгвістичної структури завдань, порівняння її зі структурою нейрологопедичного профілю особи з метою визначення індивідуальних нейропсихолінгвістичних адаптацій (модифікацій) навчального матеріалу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати у команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

Фахові компетентності:

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-18. Здатність до інтеграції та реалізації знань про особливості та закономірності мовленнєвого розвитку в онтогенезі та дизонтогенезі; взаємозв'язок мовлення, мислення і свідомості; психолінгвістичні основи мовленнєвої діяльності як основи реалізації стратегії логопедичного впливу у різні вікові періоди.

РН-2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН-3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН-4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН-11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-18. Застосовувати у професійній діяльності базові знання про клінічні підходи для визначення труднощів нефункціонування дитячого організму при типовому та порушеному розвитку, особливості діяльності центральної нервової системи та вищих психічних функцій; визначення локалізації мовленнєвих зон кори головного мозку та порушень при їх ураженні для забезпечення ефективного логопедичного впливу при дизонтогенезі у різні вікові періоди.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	6 годин – 1 семестр
практичні	4 години – 1 семестр
самостійна робота	90 годин – 1 семестр

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	016 Спеціальна освіта	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни	
Тема	кількість год.

	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Сутність поняття «нейрологопедія». Структурно-змістовий аналіз нейрологопедичного інструментарію	2		10
Тема 2. Загальна характеристика мовленнєвої діяльності з позицій нейрологопедії			10
Тема 3. Нейрологопедичний підхід до аналізу порушень мовлення	2		10
Тема 4. Визначення механізмів порушень мовлення та перспектив їхньої компенсації з позицій нейрологопедичного підходу	2		10
Тема 5. Технологія вивчення нейрологопедичного статусу осіб з різними порушеннями мовлення		2	10
Тема 6. Технологія складання індивідуального нейрологопедичного профілю особи з порушеннями мовлення		2	20
Тема 7. Стратегія створення індивідуального освітнього простору з позицій нейрологопедії			20
ЗАГ.:	6	4	90

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Лекція (присутність) – 1 бал, загальна кількість – 3 бали; практичне заняття – 11 балів, загальна кількість – 22 бали; самостійна робота – 5 балів, загальна кількість – 35 балів; максимальна кількість балів: 60 балів.
Вимоги до письмових робіт	<i>Тест</i> – виконання 12 завдань на множинний вибір в електронному варіанті в процесі відвідування практичних занять, кожне завдання – 0,5 бали, загальна кількість – 6 балів (денна/заочна форми); <i>самостійна робота</i> – виконання письмових завдань (створення ментальних карт, заповнення таблиць за заданим алгоритмом, створення власних таблиць і схем, аналіз запропонованих джерел, опис певного явища) в електронному варіанті – 5 балів, кінцевий термін здачі – за 10 днів до початку сесії (денна/заочна форми); <i>критерії оцінювання:</i> відповідність змісту завдання – 2 бали; логіка викладу – 2 бали; якість виконання (грамотність, охайність, технічна культура подачі) – 1 бал.
Практичні заняття	Присутність – 1 бал, робота на практичному – 10 балів

	(колективна робота – 5 балів, виконання тестів – 6 балів).
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх передбачених програмою навчальної дисципліни поточних завдань – від 50 до 100%.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік – від 50 до 100% усіх передбачених програмою навчальної дисципліни поточних завдань. Форма здачі: за результатами виконання усних та письмових завдань (підсумкове оцінювання).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: своєчасне виконання здобувачами вищої освіти усіх передбачених навчальною дисципліною завдань з дотриманням означеного формату і критеріїв оцінювання.

Академічна доброчесність: самостійне виконання здобувачами вищої освіти навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

Відвідування занять відбувається відповідно до розкладу, відсутність на практичних заняттях з поважних причин може бути компенсованою виконанням завдань відповідно до навчальної програми дисципліни.

Неформальна та інформальна освіта:

1. Нейропсихологія 2-1. Розвиток вищих психічних функцій в онтогенезі
<https://www.youtube.com/watch?v=N10D8NZonNY>.

2. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». Диспраксія все про праксис
<https://logopedu.in.ua/shop/dispraksiya-vse-pro-praksis>.

3. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». Гнозис.
<https://logopedu.in.ua/shop/gnozis>.

4. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». Мовленнєва слухова агнозія.
<https://logopedu.in.ua/shop/movlennyeva-sluhova-agnoziya>

5. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». Мозкові механізми мовлення.
<https://logopedu.in.ua/shop/mozkovi-mehanizmi-movlennya>

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Васюк Д. Нейропсихологія нинішнього сторіччя: перспективи і виклики. *Neuropsychology of this Century: Prospects and Challenges. Psychological Prospects Journal*. 31 (Jul. 2018), 45–56. DOI:<https://doi.org/10.29038/2227-1376-2018-31-45-56>.
<https://psychoprospets.vnu.edu.ua/index.php/psychoprospets/article/view/282/245>
2. Данілавичюте Е. А. Сутність нейро-психо-лінгво-синергетичної інтерпретації логопедичного супроводу осіб з порушеннями мовлення. Діти з особливими освітніми потребами в умовах сьогодення: вектори психолого-педагогічної та соціально-реабілітаційної допомоги : Матеріали Всеукраїнської конференції молодих вчених, м. Київ, 15 груд. 2022 р. Київ, 2022. С. 12–16. URL: [Фінал Тези доповідей до конференції молодих вчених.pdf](#)
3. Неврологічні основи логопедії: опорний конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта» / укладач І.І. Штих. Мукачево: МДУ, 2022. 47 с.
4. Rima Abou-Khalil & Wanda G. Webb. *Neurology for the Speech-Language Pathologist*.

Elsevier, 2023. 288 с.

Додаткова:

1. Вознюк О.В. Нейропедагогіка – потужний ресурс освіти дорослих. *Андрогогічний вісник*. Житомир: Вид. ЖДУ ім. І.Франка, 2019. Вип.10. 170 с. С. 19-27. URL: http://library.zu.edu.ua/andragogichniyi_visnyk.html
2. Данілавичюте Е.А. Нейродинамічна основа моделювання мовлення та дрібної моторики в контексті комплексної технології надання допомоги при ДЦП. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2015. № 4. С. 8–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DLog_2015_4_3
3. Данілавичюте Е.А. Психолінгвістика правопису у контексті сучасного підручника для школярів із тяжкими порушеннями мовлення. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць* / [ред. кол. ; голов. ред. О.М. Топузов]. К.: Педагогічна думка, 2016. Вип. 17. С. 109-123.
4. Дегтяренко Т. Нейрологопедичний підхід у діагностиці та корекції тяжких порушень мовлення у дітей дошкільного віку. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2016. № 1. С. 38-46.
5. Лопатинська Н.А. Нейростимуляційні технології у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 2020. №3(24).
6. Лопатинська Н.А. Історія становлення та розвитку нейрологопедичних досліджень: клінічний аспект. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2018. Вип. 11. С. 186-202.
7. Лопатинська Н.А. Системний підхід до нейрологопедичної діагностики комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку із різними типами мовленнєвого дизонтогенезу. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2020. Вип. 15. С. 130-144.
8. Павлова Н.В., Дегтяренко Т.В. Нейрологопедичний підхід до діагностики тяжких порушень мовлення у дітей. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 6 (50). 136 с.
9. Пахомова Н.Г., Пахомова В.А. Нейропсихолінгвістичні аспекти реабілітації осіб із порушеннями мовлення органічної генези. *Корекційно-реабілітаційна діяльність у сучасному освітньому просторі: монографія* / Під заг. ред. Боряк О.В., Дегтяренко Т.М. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. С. 184-200.
10. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування. Монографія. К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008. 294 с.
11. Melnyk, O., Petryk, O., Lysohor, L., Pavlyk, O., Boiaryn, L., & Tykhonova, S. (2022). Current Approaches to Organizing the Educational Process in Primary School: a Neuroscientific Approach. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1Sup1), 01-21. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1Sup1/299>
12. Owen, J. (2024). Neuroscience of Education in the Classroom.
13. Procopio, M., Fernández-Cézar, R., Fernandes-Procopio, L., & Yáñez-Araque, B. (2024). Neuroscience-Based Information and Communication Technologies Development in Elementary School Mathematics through Games: A Case Study Evaluation. *Education Sciences*, 14(3), 213.
14. Spencer M. Robinson (2022). Cognitive Neuroeducation (CNE) vs. Educational Neuroscience: CASN NeuroNotes 401 https://www.researchgate.net/profile/Spencer-M-Robinson/publication/359648189_Cognitive_Neuroeducation_CNE_vs_Educational_Neuroscience/links/62468a748068956f3c5e9809/Cognitive-Neuroeducation-CNE-vs-Educational-Neuroscience.pdf
15. Zainiyah, S. R., Mukarromah, M., Qomariah, N., & Masruroh, Y. (2024). NEUROSCIENCE LEARNING IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION. *English Language Teaching Journal*, 4(1), 32-38.

ДАНІЛАВІЧЮТЄ Еляна Анатоліївна –
професор кафедри, кандидат педагогічних наук, старший науковий
співробітник, завідувач відділу логопедії
Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
Національної академії педагогічних наук України